

ČLÁNKY

Pravice nebo levice? Analýza ideologie pirátských stran¹

Jan Charvát²

Katedra politologie a filozofie, Filozofická fakulta, Univerzita J. E. Purkyně, Ústí nad Labem

Right or Left? An analysis of the Pirate Party's ideology. The article discusses the political position of the Pirate Parties, which emerged in Europe after 2009. The author notes how these parties define themselves, what their ideological evolution is and what their programmatic is. It focuses on the question of whether the Pirate Party should be placed on the left-right scale in particular. The article questioned pursuing particular lines of the right-wing libertarianism, left-wing libertarianism, social liberalism and partly anarchism. It questions whether the Pirate Parties are type of the single-issue party, or whether their ten-year development led to a situation where in fact they offer a fully-fledged political program.

Keywords: Czech Republic, Pirate Party, ideology, liberalism, libertarianism, social-liberalism

Citace článku: Charvát, J. 2015. „Pravice nebo levice? Analýza ideologie pirátských stran.“ *Central European Journal of Politics* 1 (1): 29–39.

1. Úvod

Když v roce 2006 vznikla ve Švédsku první Pirátská strana (*Piratpartiet* – Pp) (srov. např. Erlingsson a Persson 2011; Maškarinec 2014), zdálo se, že jde o ryzí recesi, případně o generační vzpouru mládeže se zálibou ve stahování filmů z internetu, která nebude mít delšího trvání. Postupem času se ale stalo zřejmým, že pirátským stranám se podařilo v Evropě se uchytit a z původně velmi úzce zaměřených skupinek internetových nadšenců se vyprofilovaly relativně etablované politické strany.

Od začátku své existence však pirátské strany vzbuzovaly řadu otázek, zejména těch, které se týkaly jejich zařazení na pravolevé škále. Na jedné straně pirátské strany odmítaly restriktivní státní opatření na internetových sítích, což bylo možné vnímat jako

¹ Tento text vznikl v rámci projektu „Pirátská strana v evropském kontextu“ podpořeného z prostředků na institucionální výzkum Filozofické fakulty UJEP v Ústí nad Labem pro roky 2014 až 2015.

² Korespondence: Mgr. Jan Charvát, Ph.D. et M.A. působí jako odborný asistent na Katedře politologie a filozofie, Filozofická fakulta, Univerzita J. E. Purkyně, Pasteurova 3571/13, 400 96 Ústí nad Labem, Česká republika, E-mail: charvatj@centrum.cz

pravicový požadavek, na straně druhé problematizovaly otázku vlastnických, resp., autorských práv, což bylo možné sladit s liberalismem jen velmi obtížně. Pro samotné piráty (a jejich voliče) však tento zdánlivý rozpor nepředstavoval větší problém. Čím to bylo způsobeno? Žijeme skutečně v době, kdy pravolevé rozdělení postrádá reálný smysl? Nebo jen pirátské strany nabídly nečekané kombinace, které ale nevybočují nutně z tradičních klasifikačních kategorií? Zatímco v době vzniku pirátských stran bylo na podobné otázky obtížné odpovědět, v současné době, téměř deset let od vzniku první strany tohoto druhu, už je možné podrobit pirátskou ideologii analýze, která určité odpovědi nabízí. Hlavní výzkumnou otázkou tohoto textu tedy bude: *Jakým způsobem lze klasifikovat ideologii Pirátských stran?* Přičemž metodologicky bude text vycházet primárně z analýzy dokumentů a textů, částečně také z analýzy veřejné politiky.

Když se Pirátská strana zformovala v roce 2006 ve Švédsku, šlo v zásadě o výlučně *single-issue* záležitost, spojenou s otázkami svobody na internetu. Primárním důvodem ke vzniku stranického subjektu byla nespokojenost části elektorátu s chápáním pojmu „duševního vlastnictví“ (zejména ve spojitosti s omezováním volného stahování z internetu).

S internetem a svobodným pohybem na něm ale souviselo i druhé téma, které rezonovalo ve švédské Pirátské straně a které dodnes představuje silné téma v ideologii všech pirátských stran. Tímto tématem byla otázka „cybersledování“, resp. státního dozoru nad internetem a možnostmi přístupu státních orgánů k osobním datům občanů (Brunclík 2010). Třetí téma, které v době vzniku první pirátské strany zaznívalo nejčastěji, se týkalo větší transparentnosti státní správy. I toto téma ale bylo spojeno s internetovým prostředím, neboť větší transparentností mysleli švédští piráti možnost převedení veškeré komunikace s úřady do elektronické podoby, což mělo komunikaci na jedné straně zrychlit, na druhé straně zjednodušit občanům možnost kontroly státní správy. Všechny tyto požadavky spojuje otázka internetu a pohybu na něm, což naznačuje, že máme co do činění s generačním fenoménem.

2. Kořeny

Fenomén pirátských stran lze do jisté míry chápat jako specifickou podobu generační výpovědi. Nová generace střední třídy formulovala své požadavky, které vycházely z její zkušenosti, která byla spojena velmi výrazně právě s prostředím internetu. Tato zkušenost v zásadě zahrnovala možnost volného pohybu a stejně tak i volného podnikání a s nimi spojeném odporu vůči restrikcím (Beyer 2014). Generace, která vyrostla na internetu, si plně uvědomovala, jak významným nástrojem internet je a jaké možnosti nabízí. Počínaje vzděláváním, přes podnikatelské aktivity až po zábavu. Všechny tyto elementy také pirátské strany ve svých prohlášeních zohledňovaly. Cílení na tuto složku moderní společnosti se ukázalo být silným lákadlem pro poměrně

významnou část nastupující generace. Současně ale nastupující pirátské strany vykazovaly poměrně silnou tendenci k resistenci vůči politické moci jako takové. Odpor k restrikcím se nezastavoval jen na úrovni internetu, ale zahrnoval obecně nižší míru poslušnosti vůči autoritám a také problematizaci hierarchických společenských struktur. Místo nich se Piráti chtěli opírat spíše o konsensuální rozhodování v rámci poměrně autonomních jednotek, což opět souznělo se zkušeností s internetovým prostředím, které podobné jednání umožňuje. Odtud pramení podpora přímé demokracie a s ní spojená koncepce tzv. „tekuté demokracie“ (*liquid democracy*), tedy metody, která je užívána uvnitř německé Pirátské strany (*Piratenpartei* – PP) k vnitřnímu rozhodování. Jak poznamenává Lukáš Novotný (2014):

Pojem *liquid democracy* značí nový a jiný náhled na demokracii v tom smyslu, že se jí snaží více přiblížit občanům, snaží se je více zapojit do participačních procesů. (...) Mají svůj hlas mít stále „ve vodě“ (*im Fluss*), to znamená, že oni sami mají rozhodovat případ od případu, kdy svůj hlas skutečně delegují na své zástupce a kdy si ho ponechají a budou sami hlasovat (nejčastěji v podobě referend).

Jde tedy o metodu, nebo postup, která by měla „vrátit“ politické rozhodování do rukou lidí, podobně jako je tomu u klasické přímé demokracie.

Obecně lze shrnout kořeny ideologického vymezování pirátské ideologie pojmem „postmateriální hodnoty“, jak o nich mluví Ronald Inglehart (1997). Velmi přesně to shrnul Juli Zeh (2012) ve svém textu o pirátských stranách, když napsal:

Internet je víc, než jen technický nástroj. Je to životní prostor komunikační společnosti. Internet může být viděn jako metafora pro to, co znamená dnes: svobodu skrze rovná práva, svobodu skrze vyjadřování názorů, svobodu skrze otevřený přístup ke vzdělání a poznání. Svobodu skrze erozi hierarchie a autority. A svobodu skrze účast a pluralismus.

3. Základní rysy pirátské ideologie

Tímto způsobem se vymezovala ideologicky švédská Pirátská strana a naznačila tím směr, kterým se ubíraly i ostatní pirátské strany. Přestože se ideologie jednotlivých pirátských stran může lišit, v zásadě lze tvrdit, že u všech najdeme společné jádro, které stále odkazuje k ideologické profilaci prvotních pirátů. Společným tématem všech pirátských stran tak podle Brunclíka (2010) jsou:

- 1) Ochrana soukromí a osobních údajů jednotlivce před dohledem a kontrolou ze strany státu;
- 2) Změna autorského a patentového zákona;
- 3) Svobodné využívání internetu.

Pirátské strany obecně odmítají větší kontrolní pravomoci policie a dalších státních institucí v oblasti sledování osob, internetu a komunikace s odůvodněním, že je to v rozporu s individuální svobodou. Zde se projevuje poměrně klasický liberální přístup, který se dívá na stát, resp. na jeho donucovací aparát s podezřením a chápe ho jako permanentní ohrožení individuální svobody. Úzce to souvisí s moderním pojetím lidských práv, zejména pak svobody slova. Svoboda slova již není vnímána jen v kontextu klasické žurnalistiky, ale do popředí zájmu pirátských stran vstupuje opět internetová zkušenost, která rozšiřuje oblast zpravodajství o blogosféru, která je vnímána současně i jako participace občanů na politickém dění. Vzhledem k politickým tlakům (a představě, že „oficiální“ politika je z principu náchylná ke snaze o umlčení nepohodlných názorů) je ale podle pirátů nutné k zachování maximální možné svobody této sféry svobody slova trvat na omezování sledování elektronické komunikace a podporovat programy vedoucí ke skutečné anonymitě uživatelů internetu.

Co se týče autorského a patentového zákona panují obvykle o postoji pirátských stran určité nejasnosti, které je vhodné na tomto místě vysvětlit. Podle mínění české Pirátské strany (Piráti. Pirátský program) by **autorský zákon** měl odrážet zájmy autorů, ale také zájmy společnosti. Z tohoto důvodu je třeba ho **reformovat**. Oproti tomu **patenty** jsou podle Pirátů výhodné pouze pro úzkou skupinu monopolních vlastníků, která z nich má neúměrné zisky, brání konkurenci a dalšímu rozvoji společnosti. Patenty by tak měly být úplně **zrušeny**. Piráti při tom vychází z přesvědčení, že vědomost není možné vlastnit a sdílení kultury je lidem přirozené a dělo se vždy (Křivánková 214: 27). Tvůrce navíc dnes netvoří sám, nedotčen vnějšími vlivy, ale naopak, jde o obvykle o práci týmu, který plně využívá veškeré zdroje, které jsou k dispozici, včetně základních kulturně-vědeckých vzorců, postupů a zkušeností, které žádnému copyrightu nepodléhají a v zásadě by ani nikoho nenapadlo, že by podléhat měli. Tento přístup je naopak s klasickým liberálním postojem spíše v rozporu. Tato dichotomie představuje jeden z klíčových problémů ve snaze jasně klasifikovat ideologii pirátských stran, jako zřetelně pravicovou, či levicovou (Grey 2004: 27).

Nezamýšleným, ale za to poměrně signifikantním, rysem pirátské ideologie je pak absence významnějších ekonomických myšlenek. V tomto segmentu piráti spíše přebírají myšlenky jiných. Do centra pozornosti se tak dostává například teorie základního příjmu.

4. Profílce

Klademe-li si otázku, po ideologickém zařazení pirátských stran, lze k tomuto problému přistupovat mnoha různými způsoby, je ale zřejmé, že s jedinou metodologií nevystačíme a bude třeba kombinovat několik přístupů.

První možnost je, zaměřit se na otázku toho, zda pirátské strany přistupují k jednotlivci spíše jako k individualitě, nebo naopak členu širšího kolektivu. Toto nejjednodušší pravidlo od sebe odlišuje přístup spíše liberální (individualistický) a spíše socialistický (kolektivní). Pro pirátské strany je typická orientace na jednotlivce, jeho svobody a možnosti. Z tohoto pohledu se tedy bude pirátská ideologie jevit spíše jako liberální, což navíc podporuje i poměrně negativní vztah pirátů ke státním zásahům.

Druhou možností, která se také nabízí (a je často využívána), je zaměřit se na podobnost pirátských stran s environmentálně zaměřenými stranami („zelenými“). V obou případech jde o spíše minoritní strany, s relativním úspěchem (šlo by je označit za „malé strany stálých politických menšin“) (viz Novák 1999), zaměřené na postmoderní témata a úzce spjaté se spíše mladší generací převážně střední třídy. Pirátské strany také se zelenými poměrně často spolupracují, současně je ale zřejmé, že společná témata ne vždy nutně nacházejí. Zapomínat nelze ani na fakt, že piráti jsou v Evropském parlamentu součástí frakce zelených stran; jde o parlamentní skupinu Zelení – Evropská svobodná aliance (*Greens – European Free Alliance*), jejíž součástí byla mezi lety 2009–2014 švédská Pirátská strana a od roku 2014 německá Pirátská strana. Tento moment nám ale v zásadě spíše připomíná, že stejně jako v případě zelených stran, jsou i pirátské strany stranami postmateriálních hodnot. Současně ale naznačuje i možnost zařazení pirátů mezi sociálně liberální strany.

Srovnání se Zelenými ale vede některé autory k širšímu využití Beymeho (1985) teorie stranických rodin, kdy si kladou otázku, zda pirátské strany nejsou zcela novou stranickou rodinou, což představuje třetí možnost. Beymeho teorie vznikla na počátku 80. let 20. století a byla následně doplněna dalšími politology (viz např. Mair a Mudde 1998; Gallagher, Laver a Mair 2001).³ Základní charakteristiky, ke kterým přihlíží, je původ strany, ideologická profilace a mezinárodní propojování stran. V tomto směru pak lze argumentovat, že v zásadě všechny tyto kategorie jsou u pirátských stran splněny. Původ pirátských stran je u všech stran tohoto typu propojen se základní myšlenkou omezování svobody na internetu, byť pojem svoboda je zde vykládán způsobem, který není nepochybně všeobecně sdílen. Tento moment je reálně spojujícím prvkem většiny pirátských stran. Druhým momentem je sdílení společných hodnot. Tady můžeme citovat studii Miloše Brunclíka (2010), který uvádí, že tyto sdílené hodnoty jsou „ochrana soukromí a osobních údajů jednotlivce před dohledem a kontrolou ze strany státu, změna autorského a patentového zákona a svobodné využívání internetu.“ Stejně tak společný ideový základ Pirátské internacionály (*Pirate Parties International*) (sdružující většinu existujících pirátských stran) a společný program pro volby do Evropského parlamentu v roce 2014 (Rettman 2012) dokládají tuto spřízněnost

³ Poprvé se tato teorie objevuje v knize *Parteien in westlichen Demokratien* z roku 1982, v roce 1985 pak byla přeložena do angličtiny (*Political Parties in Western Democracies*, New York: St. Martin's Press).

minimálně ve formální rovině. Splnění všech základních bodů tak vede některé autory (Křivánková 2014; Šrubař 2015) k tvrzení, že pirátské strany představují zcela novou stranickou rodinu. Otázkou ale zůstává, zda jde skutečně o novou rodinu, nebo spíše o další skupinu stran, která sleduje postmateriální hodnoty, podobně jako zelené strany, a tenduje k programu, který se zaměřuje na liberální a sociální témata. Je na místě se ptát, zda se do budoucna neobjeví spíše tendence k argumentaci ve směru, který zahrne do jedné stranické rodiny (nebo spíše podobného konceptu) postmateriální strany jako takové. Bohužel tento přístup nepomáhá se zařazením strany na pravolevé škále a pro naši otázku tak není zcela užitečný.

Samostatnou kritiku názoru, že jde o novou stranickou rodinu, představuje, dnes už nepříliš zastávaný, ale v době vzniku pirátských stran poměrně rozšířený názor, že nemá smysl pirátské strany hodnotit ideologickým klíčem, neboť jde ve skutečnosti o single-issue strany. V prvotní fázi vzniku pirátských stran byla takové klasifikace možná a měla své opodstatnění. Úzké zaměření na oblast „svobodného internetu“ modelu single-issue v zásadě odpovídá, postupem času se ale v rámci programatiky pirátských stran vyprofilovala i další témata, a v současné době již pirátské strany, resp. alespoň ty významnější, za single-issue projekty označit nelze.

Čtvrtou možností pak je analýza vlastní politiky pirátských stran. Ta ovšem vzbuzuje značné rozpaky. Jak trefně poznamenávají někteří autoři na příkladu německých Pirátů: „*Kde ale Piráti stojí? V Berlínském parlamentu hlasují někdy s CDU a jindy s Die Linke (radikální levice – pozn. autora).*“ (Spiegel 2012) Tato dichotomie, kterou cítí političtí komentátoři, je ve skutečnosti inherentní součástí pirátských stran, resp. charakteristickým rysem jejich vývoje. Například při vzniku švédské Pirátské strany její předseda Richard Falkvinge prohlašoval, že je „ultrakapitalista“ (Dagens Nyheter 2009) a jak upozorňuje Brunclík (2010), jeho politická kariéra začínala v mládežnickém hnutí švédských konzervativců (Umírněná koaliční strana [*Moderata Samlingspartiet* – M]), tj. nejsilnější švédské pravicové strany, a jeho stranický kolega a v letech 2009–2014 europoslanec Christian Engstrom, začínal u další ze švédských pravicových stran Liberální lidové strany (*Folkpartiet liberalerna* – Fp). Řada požadavků, které pirátské strany vznášejí (odmítání diskriminace, legalizace měkkých drog, atd.) mají ale zřetelně levicový charakter (nebo jsou s levicí alespoň ve většinovém uvažování spojovány). Právě tato nejasnost a určitá neukotvenost v pozicích, vede některé autory až k označení pirátských stran za levicově-populistické. Příkladem mohou být Gamble, Brett a Tomkiewicz (2014), kteří označují německou Pirátskou stranu za levicově-populistickou, přičemž argumentují tím, že jde o stranu, která kombinuje protikorupční agendu s protivládní rétorikou.

Otázkou je, zda právě kombinace odmítání korupce, resp. kritika vlády musí být nutně populistická. Pokud bychom vycházeli z obvyklého chápání populismu, které počítá zejména s dichotomií my versus oni (tedy lid versus vláda), pak bude poměrně

obtížné pirátské strany do tohoto proudu zařadit, neboť jejich kritika vlády se obvykle opírá podstatně více o pocit ohrožení spíše abstraktních svobod, které se týkají de facto všech. Populisty vyzdvihoovaný konflikt uvnitř společnosti se zde v zásadě neobjevuje. Zajímavější je tak hodnocení, které kombinuje základní ideologické postuláty, které u pirátských stran najdeme. Které to jsou? V první řadě vidíme již několikrát zmíněnou nedůvěru k vládním zásahům a obecně dohledu nad společností. Tato nedůvěra vychází ze spíše optimistického pohledu na lidskou přirozenost. U pirátských stran silně rezonuje pocit, že si lidé dokáží řešit své věci sami a že smyslem moderní demokracie je (respektive mělo by být) umožnit co největšímu počtu lidí participovat na společensky významných rozhodnutích. Podle pirátů může právě internet sloužit tomu, aby byla překonána tradiční obava z nemožnosti uskutečnění přímé demokracie. Internetové připojení, dostupné všem a necenzurované vládou, nahrazuje antickou *agoru* a umožňuje – alespoň teoreticky – všem, podílet se na konkrétních rozhodnutích přímo, buď jako je tomu v případě konceptu „tekuté demokracie“, nebo v podobě referenda.

Tento přístup můžeme označit za liberální, až libertariánský a nepředstavuje sám o sobě nic netypického. Stran, které hlásají podobné přístupy je ve světě celé řada. Obvykle si je ale spojujeme s klasickým „pravicovým“ libertarianismem, který sází na koncepci volného trhu. U pirátů se však neochota podřizovat se státním příkazům snoubí s podobnou neochotou podřizovat se „diktátu trhu“. A také, na rozdíl od tradičně chápaného libertariánství, staví pirátské programy na explicitní ideji rovnosti. Pokud piráti věří, že lidé jsou si obecně schopni vládnout sami, je takováto představa logická. Představa společnosti rovnocenných občanů také koreluje s obavou z mocenského útlaku – rovnost je zde vnímána v rovině ochrany před možností zneužití (vládní) moci. Tato kombinace nám ale nedává v zásadě jinou možnost, než označit pirátské strany za levicově liberální až libertariánské. Levicový libertarianismus není v našich končinách příliš rozšířený a je tak pochopitelné, že jsou pirátské strany u nás někdy obviňovány z příklonu k anarchismu. Ten lze samozřejmě spatřovat v samotné myšlence libertariánství, ale pirátské strany nikde nepožadují eliminaci státu, ba ani existenci centrálně organizovaných úřadů, byť požadují jejich striktní kontrolu.

5. Česká Pirátská strana

Bavíme-li se obecně o pirátských stranách a jejich ideologii, je vhodným doplněním i analýza ideologie naší vlastní Pirátské strany, aby bylo možné ověřit, zdali i tu lze zařadit mezi strany sociálně liberální (až libertariánské).

V českém prostředí vznikla Pirátská strana v dubnu 2009, zejména pod vlivem švédské Pirátské strany. Na začátku své existence nebylo zcela jisté, jakým směrem se strana vydá a zda vůbec bude uvažovat o standardní politické činnosti, nebo půjde spíše o skupinu recesistů, nebo v lepším případě o nátlakovou skupinu (iDnes 2009). Prvním

předsedou strany byl zvolen Kamil Horký, prvním místopředsedou pak iniciátor vzniku Pirátské strany, Jiří Kadeřávek (Lupa.cz 2009). V tomto složení ale fungovala Pirátská strana necelý půlrok a již v říjnu 2009 byl novým předsedou zvolen Ivan Bartoš (Lidovky.cz 2009). Důvodů bylo několik, jedním z nich byl ale i ideový rozpor mezi předsedou strany Kamilem Horkým a zbytkem strany, který naznačil určité vnitřní pnutí uvnitř strany, typické pro rané stádium pirátských stran. Spor se vedl o ideové směřování strany, které Kamil Horký viděl spíše v klasickém libertariánství, zatímco zbytek strany toto ekonomizující pojetí liberalismu odmítal. Neshody nakonec Kamil Horký vyřešil odchodem ze strany a následným vstupem do Strany svobodných občanů (Svobodní), jejímž členem je dosud. Podobným způsobem pak stranu opustilo několik dalších, podobně vyprofilovaných členů (například jeden z místopředsedů strany Tomáš Zdražil) (Novák 2014: 12), což znamenalo konec „libertariánského“ křídla a nastoupení směru sociálního liberalismu.

Podívejme se nyní na program české Pirátské strany (Piráti. Pirátský program). Ten je rozdělen na šest hlavních oblastí, kterými jsou demokracie, občanská práva, otevřený stát, veřejné služby, hospodářství a sdílení. Z pohledu ideologické profilace jsou nejdůležitějšími ukazateli postuláty v oblastech demokracie a hospodářství. Segment demokracie (který je v programu uveden jak první), obsahuje tyto subkategorie:

- 1) **Rovnoprávnost:** Piráti odmítají diskriminaci, ale tvrdí, že řešením nejsou kvóty, důležité je bydlení a dostupná vzdělanost, jen ta povede ke zlepšení situace lidí;
- 2) **Přímá demokracie:** Piráti navrhují využití informačních technologií, které umožní aplikaci referenda, lidového veto, atd.;
- 3) **Dělba moci:** Podle Pirátů je třeba, aby dělba moci ve státě byla důsledná, neboť jedině tak je možné moc kontrolovat;
- 4) **Politické strany:** Piráti požadují transparentní hospodaření a politické kampaně bez reklamních agentur (jako alternativu navrhují veřejná prostranství zadarmo pro kohokoli během voleb).

Zde se objevuje jako základní požadavek rovnost, tedy idea typická jak pro liberalismus, tak pro sociální politické směry. Odmítání kvót odlišuje Pirátskou stranu od socialistického modelu, kvalita bydlení a školství ji staví do pozice v zásadě utilitaristické. Současně je ale z ostatních požadavků patrné, že se nejedná o „klasickou“ liberální stranu, byť některé další požadavky (kontrola moci) k liberálnímu pojetí jasně odkazují.

K tématu hospodářství, říkají čeští Piráti toto:

- 1) **Svoboda podnikání:** Piráti akceptují volný trh, ale nepokládají ho za samospásný. Odmítají monopoly, ale současně i privatizaci státu;
- 2) **Znalostní ekonomika:** Podpora vzdělání a současně i nových technologií;
- 3) **Finanční systém:** Piráti požadují zdanění finančního sektoru a omezení dluhového financování;
- 4) **Daňový systém:** Zde se objevuje myšlenka odlišného zdanění pro jednotlivce (nízké) a korporace (vysoké).

Tady se ideologická profilace projevuje ještě silněji. Na jedné straně vidíme akceptaci volného trhu a odmítání zadlužování státu, na druhé straně zdanění finančního sektoru, odlišné daně (přičemž formulace použité v programu umožňují i interpretaci směřující k progresivnímu zdanění) a respektování role státu minimálně ve smyslu preference státních zásahů proti monopolům a oligopolům.

Podíváme-li se pak na další postuláty, které se objevují v rámci ostatních částí Pirátského programu (bezplatné vzdělávání, základní příjem, dekriminizace měkkých drog) je zřejmé, že označení českých Pirátů za liberálně-sociální stranu má své opodstatnění.

6. Závěr

Z předložených koncepcí vyplývá, že pirátské strany prošly během své existence určitou cestu, která vyjasnila jejich ideologické pozice. Od počáteční fáze single-issue strany, zaměřené na otázky internetové bezpečnosti a ochrany osobních údajů, přes koketování s libertariánským přístupem, až k jasnému vyprofilování směrem k sociálně-liberální ideologii (s občasnými přesahy k levicovému libertariánství). Určujícím prvkem pirátské ideologie je její vztah k post-materiálním hodnotám a fixace na oblast internetové svobody. Právě představa volného pohybu po síti vede piráty obecně k vnímání svobody (v liberálním slova smyslu), jako klíčové hodnoty politické profilace. Tato svoboda je v očích pirátů ohrožena jednak státními zásahy a jednak z pohledu pirátů nepřírodními monopoly. Proti obojímu je třeba se bránit, nikoli ale až za hranu existence státní moci. Ta má být využívána právě proti monopolům, ale také k zasahování tam, kde volnotržní postupy nestačí. Pirátské strany tak nelze pokládat za pravcově libertariánské, protože ač jsou vůči státu kritické, nevolají po jeho eliminaci ve prospěch společnosti založené na principech volného trhu. Limitem státní moci má být aktivní občan, který bude kontrolovat výkon státní moci pomocí instrumentů přímé demokracie jako je referendum, nebo vlastní pirátský vynález: „tekutá demokracie“.

Seznam literatury a zdrojů

- Beyer, J. 2014. „The Emergence of a Freedom of Information Movement: Anonymous, WikiLeaks, the Pirate Party, and Iceland.“ *Journal of Computer-Mediated Communication* 19 (2): 141–154.
- Beyme, K. von. 1985. *Political Parties in Western Democracies*. New York: St. Martin's Press.
- Bolleyer, N., Little, C. a Nostiz von, F. 2015. „Implementing Democratic Equality in Political Parties: Organisational Consequences in the Swedish and the German Pirate Parties.“ *Scandinavian Political Studies* 38 (2): 158–178.
- Brunclík, M. 2010. „Pirátské strany: nový fenomén v politice.“ *Naše společnost* 8 (1): 21–29.
- Erlingsson, G. Ó. a Persson, M. 2011. „The Swedish Pirate Party and the 2009 European Parliament Election: Protest or Issue Voting?“ *Politics* 31 (3): 121–128.
- Dagens Nyheter. 2009. „PP-ledaren kallar sig ultrakapitalist.“ *Dagens Nyheter*. 6. května 2015. [online]. [cit. 20. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.dn.se/nyheter/politik/pp-ledaren-kallar-sig-ultrakapitalist/>
- Fiala, P. a Strmiska, M. 1998. *Teorie politických stran*. Brno: Barrister and Principal.
- Fredriksson, M. 2015. „The Pirate Party and the Politics of Communication,“ *International Journal of Communication* 9: 909–924.
- Gallagher, M., Laver, M. a Mair, P. 2001. *Representative Government in Modern Europe*. Boston: McGraw-Hill.
- Gamble, A., Brett, W. a Tomkiewicz, J. 2014. „The Political Economy of Change at a Time of Structural Crisis.“ In: J. Eatwell, T. McKinley a P. Petit (eds.). *Challenges for Europe in the World, 2030*. Farnham: Ashgate, 303–350.
- Greens – European Free Alliance. [online]. [cit. 20. 5. 2015]. Dostupné z: (http://www.euroelection.co.uk/article/greens_european_free_alliance)
- Grey, J. 2004. *Dvě tváře liberalismu*. Praha: Mladá fronta.
- Heywood, A. 2008. *Politické ideologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.
- iDNES.cz. 2009. „Čeští internetoví piráti zakládají politickou stranu.“ *iDnes.cz*. 21. dubna 2009. [online]. [cit. 20. 5. 2015]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/cesti-internetovi-pirati-zakladaji-politickou-stranu-pph-/domaci.aspx?c=A090421_160045_domaci_anv
- Inglehart, R. 1997. „Postmaterialist Values and the Erosion of Institutional Authority.“ In: J. S. Nye, P. D. Zelinkow a D. C. King (eds.). *Why People Don't Trust Government*. Cambridge, MA.: Harvard University Press, 217–236.
- Kling C., Kunegis, J., Hartmann, H., Strohmaier, M. a Staab, S. 2015, *Voting Behaviour and Power in Online Democracy: A Study of LiquidFeedback in Germany's Pirate Party*. Social and Information Network. [online]. [cit. 20. 5. 2015]. Dostupné z: <http://arxiv.org/pdf/1503.07723v1.pdf>
- Křivánková, E. 2014. *Pirátské strany v Evropě*. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Brno.
- Lidovky.cz. 2009. „Předsedou Pirátské strany byl zvolen Ivan Bartoš.“ *Lidovky.cz*. 25. října 2009. [online]. [cit. 20. 5. 2015]. Dostupné z: [http://www.lidovky.cz/predsedou-piratske-strany-byl-zvolen-ivan-bartos-fvj-/zpravy-domov.aspx?c=A091025_120305_ln_domov_jem\)25](http://www.lidovky.cz/predsedou-piratske-strany-byl-zvolen-ivan-bartos-fvj-/zpravy-domov.aspx?c=A091025_120305_ln_domov_jem)25)
- Lupa.cz. 2009. „Česká pirátská strana zvolila vedení.“ *Lupa.cz*. 1. července 2009. [online]. [cit. 20. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/tiskove-zpravy/ceska-piratska-strana-zvolila-vedeni/>
- Mair, P. a Mudde, C. 1998. „The Party Family and its Study“ *Annual Review of Political Science* 1 (1): 211–229.

- Maškarinec, P. 2014. „Voličská základna švédské pirátské strany v letech 2006-2010.“ In: *QAUERE 2014, vol. IV: Recenzovaný sborník interdisciplinární mezinárodní vědecké konference doktorandů a odborných asistentů*. Hradec Králové: Magnanimitas, 501–510.
- Novák, J. 2014. *Česká Pirátská strana*. Bakalářská práce. Univerzita J. E. Purkyně, Filozofická fakulta, Ústí nad Labem.
- Novák, M. 1999. „Relevance malých stran v demokracii: Od obecného rámce k české smlouvě o ‘stabilním prostředí’.“ *Politologická revue* 5 (2): 44–70.
- Novotný, L. 2011. „Piráti v Berlíně. Recesisté slaví úspěch, ale nikdo neví, co od nich čekat.“ *Mezinárodní politika* 35 (11): 24–27.
- Novotný, L. 2014. „Liquid democracy a Pirátská strana v Německu.“ *Acta Politologica* 6 (2): 154–165.
- Nycyk, M. 2013. *We Still We Still Need the Pirate Party and More: Changing Perspectives on the Morality of Music Sharing*. [online]. [cit. 20. 5. 2015]. Dostupné z: https://www.academia.edu/4961142/We_Still_Need_the_Pirate_Party_and_More_Changing_Perspectives_on_the_Morality_of_Music_Sharing
- Piráti. Pirátský program*. [online]. [cit. 20. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.pirati.cz/program/start>
- Rettman, A. 2012. „‘Pirates’ to run joint campaign in next EU elections.“ *Euobserver*. 16. dubna 2012. [online]. [cit. 20. 5. 2015]. Dostupné z: <https://euobserver.com/institutional/115888>
- Spiegel. 2015. „The Politics of Shitstorms: Is the Pirate Party Its Own Worst Enemy?“ *Spiegel.online*. 24. dubna 2012. [online]. [cit. 20. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.spiegel.de/international/germany/pirate-party-emerges-as-political-force-in-germany-a-823993.html>
- Šrubař, J. 2015. *Česká pirátská strana – geneze a vztah k Pirátské Internacionále*. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Brno.
- Zeh, J. 2012. „The Pirate Party fits the political gap.“ *The Guardian*. 18. května 2012. [online]. [cit. 20. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/commentisfree/2012/may/18/germany-pirate-party-political-gap>